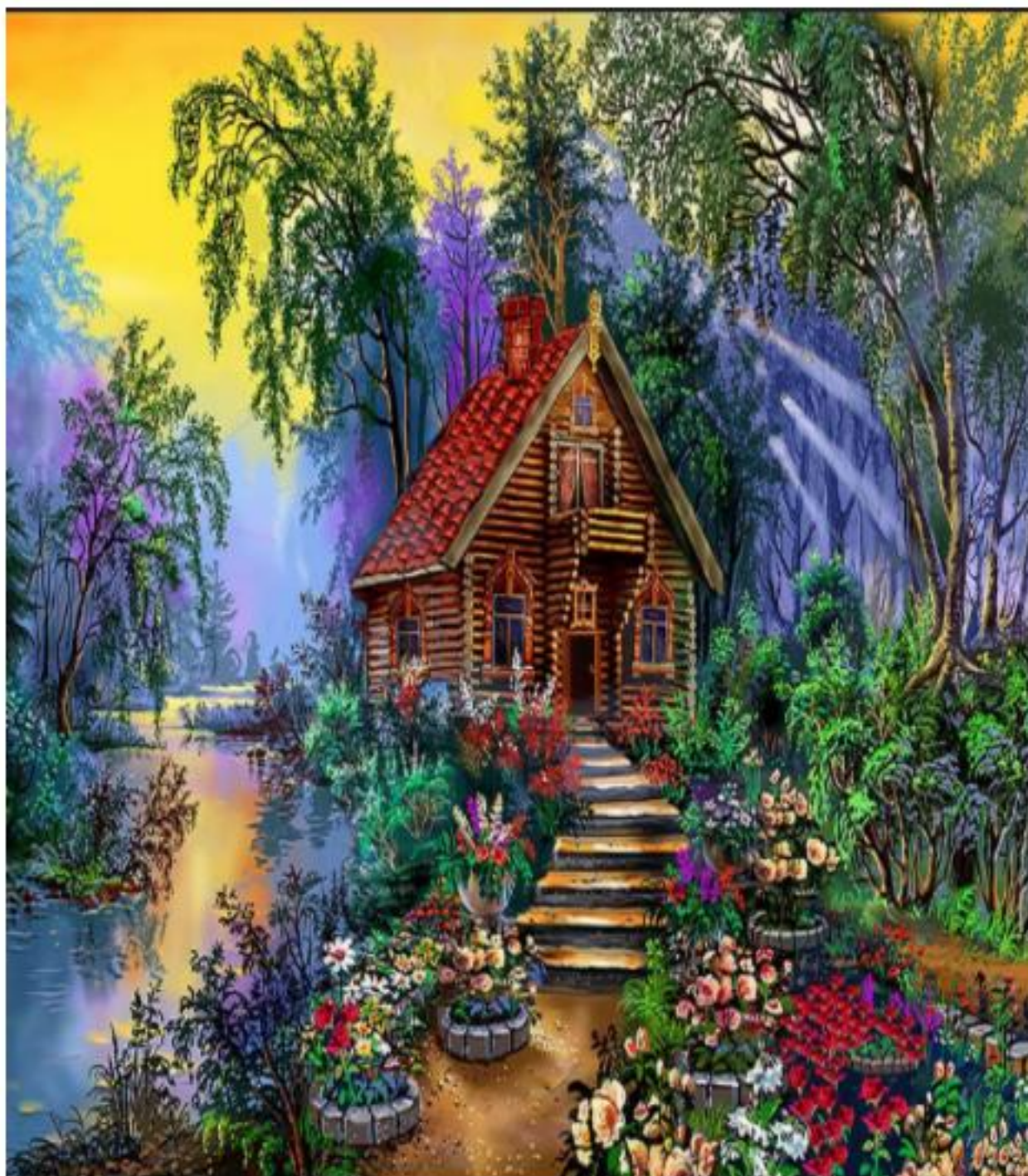

KURIERO INTERNACIONA - ISSN 2429-2699 - Nedependanta revuo
trimestral - En la L.I. di la Delegaciono - N° 2/3/4/2022

Inter la precipua artikli : UN JORNO EN ANDORA/ FRONTIERALA PASEYO/
LYDIE SALVAYRE/ ATLANTIDA/ LAWRENCE DI ARABIA

KURIERO INTERNACIONA N° 2 / 3 / 4 – aprilo – decembro 2022

REDAKTERO

Jean Martignon

1, rue Van Gogh, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France

e-adreso : martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA publikigesas ye singla trimestro e la yarala abono esas 10 euri.

*L'Ido respondas la advoko di mondo
qua perdis sua centro, la koncio di lua
spiritala konekteso, e l'etikala valoraji
di personala diciplino e sociala
responsiveso.* Karl Schlotterberg

*La traduko esas la principio ipsa qua
justifikas la posibleso e l'existo di
lingui auxiliar.* Umberto ECO

VORTO DAL REDAKTERO

Me havis granda tardeso, lor la publikigo di mea preiranta numero. Dum longa periodo me havis doloroza jenjivito e me ne inklinis laborar. Pose venis la hororinda varmeso dil tropikala somero 2022 ed anke me ne esis tre laborema. Ma kande ca omno finis cafoye men kaptis la « Covid ». Me ne esis grave malada, ma la morbo esis tenaca e me esis sat fatigata dum longa tempo. Konseque la situaciono ne esis bona dum longa periodo.

Koncernante la Ido-movado, segun semblo, ol standas sat bone ecepte ke nia video-konferi organizita da samideano Partaka atraktas nur poka vizitanti. Pro quo ? La video-konferi esas remarkinda moyeno por parolar en la L.I. di la Delegaciono singlasemane. Olim, ico povis nur eventar dum la Ido-renkontri, t.e. unfoye yarale. E, nun, la Idisti havas ca posibleso agar lo singlasemane, ico kuestas nulo ed esas min penoza e chera kam fatiganta voyajo, e tamen tre poka esas nia samparolanti qui uzas ca posibleso. Ico esas sat senkurajiganta. La ociereso semblas kaptar la Ido-uzanti. Pro quo ? ka la plu facila kondicioni por korespondar danke la video-konferi seninteresigas li ? O kad li opinionas ke la interlingui ne plus havas vera futuro ? Me ne savas, nam nul inquesto facesis carelate. Me povas nur laborar ed esperar mantenar la intereso di kelka abonanti por mea buletino. Forsan, la krizo ekonomial qua frapas min o plu forte omna landi di nia planeto deskurajigas nia samideani e li mustas baraktar pos posvivar. Ni darfas nur esperar la adveno da plu bona tempi. La kredanti pregez...

Sincere via JM ::: - :::

INFORMO PRILINGUA

Nia pasinta samideano Andreas Juste, quankam tre fervoroz L.I.-ano, anke interesesis pri Interlingua. Me imitas lu, e, multarelate, me havas opinionis simila a le lua pri la linguo. Lu uzis nerare la sufijo – mente, quan il adjuntis – quale Interlingua – por adverbigar adjektivo. Dum longa tempo, me opinionis ke ico esis absurda fantaziajo, til la tempo kande me pronuncis frazo en Interlingua kun ca sufijo e me konstatis ke ico adjuntis tre bela sonoreso e muzikaleso a la linguo quale por la romanida lingui dil Sudo (Hispana, Italiana). Me do rezolvis adoptar tempope ca sufijo en mea uzado personal e quale por la adjektivi kelkafoye me supresas la dezinenco –a kande ico ne produktas problemo pri la pronunco, e.g. klarmente apud klaramente. Anke Interlingua uzas (quale mea linguo matral) la formo : va + infinitivo por indikar quika o balda futuro. Ico ne existas til nun en la L.I. di la Delegaciono, do quale s-ro Juste, me rezolvis adoptar ol kande ico povas esar utila.

Pluse, same kam s-ro Juste me opinionas ke la sufijo –isim povas kelkafoye uzesar por insistar pri la intenseso dil adjektivi, exemple : « Me vidas belisima floro », konkurencante « Me vidas belega floro ». Ma ico nur por adjektivi e ne por substantivi. Anke por trovar eventuale alternativa vorti (sinonimi) me prontos eventualmente vorti di Interlingua, ma raramente e kun prudenteso.

En pasinta numero di K.I. me propozis uzar la nomo di la lando plus la precizigo – landano por indikar habitanti di ula lando qui ne apartenas a lua originala gento e ne volas (o ne povas) asimilesar. Tale on povas havar Francialandano por yuna Mohamedano qua naskis en Francia ed havas la nacionaleso di la lando, ma ne konsideras esar Franco. Simile por Afrikano en Germania ube yuna Turko od Afrikano esas Germanialandano. Simile en Anglia ube Pakistaniano havante oficale la nacionaleso Britanian esas Anglialandano (o Britanialandano) ec. Tale « sufijo » povos evitar problemi prilingua.

Kompreneble, me propozas ico al imito dal Interlinguisti, ma nule intencas bataliar por impozar lo. Se la L.I.-ani adoptos co, lore lia uzado sancionos ica formi. Se no, olci duos esar mea personala 'idiolekto'.

LISTO DE UTILA VORTI

'acetabulo' : Surfaco artikal dil iliaka osto. Vorto trovebla en la DEFIRS lingui.

achento : stranjera, regionala o sociala aparta pronunco e frazo-melodio di ula linguo. (vorto recente oficaligita da la Linguala Komitato dil ULI)

'adenomo' : adenomo esas nenociva tumoro povante afektar glando o mukozo.

'afordar' : havar la moyeno agar por. Permisar a su ulo (pro ke on havas la moyeno agar tale).

'ambiente' : la naturala medio cirkondanta onu.

'analfabeto' : persono qua savas nek lektar nek skribar (DFIS).

'apropo' : parolante pri ca temo, aludante ico. Vorto trovebla en diversa Europana lingui, precipue la Franca e la Germana.

'arpento' : arpeno esas mezurunajo en diversa landi valoranta de 34 til 51 ari.

‘autostrado’ : automobil voyo kontenanta du chosei havanta unika direciono e konceptita por trafiko rapida e grandaquantia. (vorto venanta de la Italiana e sat bone komprenata internacione).

« bungalow » : Vorto de Indiana origino trovebla en omna DEFIRS-lingui ed, ecepte la Rusa, kun la sama ortografio. Ol signifikas domo havanta nur un etajo e vizanta habitesar nur da un familio.

‘cervezo’ : antiqua biro.

‘detektar’ : revelar ulo tillore neperceptata. Ni havas la vorto detektivo en Ido

‘diglosio’ : Stando di homala grupo e di persono uzanta du lingui de sociala-kulturala niveli diferanta. E.g. la diglosio* dil Arabi qui praktikas la literaturala Araba idioma e la parolata dialekti.

‘diskoteko’ : nokto-klubo (E.F.)

diskriminacar : traktar ulu od homala grupo neyuste. (vorto nun oficaligita)

‘dolabro’ : Hakilo havanta kurta tenilo uzata kom armo o kom laborilo. Vorto venanta de la Latina : dolabra.(France, Angle e Germane : doloire).

‘domotiko’ : totajo dil moderna tekniki e di informatiko posibligante kontrolar la sistemi di la domo e vizas solvar la problemi e sekurigar la komforto dil konstrukturi ed hemi. (Italiana, Hispana, Franca). En la Angla la vorto esas : « home automation ».

‘«dorftrottell»’ : Germana vorto signifikanta : neinteligenta vilajano.

‘drono’ : mikra aervehilo senpilotista.

ekosistemo [Ekol.] Sencese interrelatanta ensemblo de ‘biocenozo’ e biotopo [A. ecosystem | F écosystème | G Ökosystem | Hl ecosistema | R ekosisteyema].

eskalatoro : Mashinala eskalero ek movanta gradi, por transportar personi adsupre ed adinfre inter diferanta etaji o niveli, precipue en granda butiki, aeroportui, subtera fervoyala stacioni, edc [AF escalator | H escalera mecanica, escalera automatica | R escalator].

etno : popolo, gento (veninta de la Greka ethnos). En Ido, ni havas la vorti etnologio ed etnografio. La Linguala Komitato adoptis la formo : etnio, ma ol esas deskonsilinda pro ke ol enduktas nenecese neregulozeso quoniam ni havas la vorti supre aludita. Do, la formo : etno esas preferinda e plu regulozita.

euro : [Ekon.] Pekunial unajo dil Uniono Europana () € : la abonpreco di Progreso kustas 10 euri.

faxar (tr.) Sendar texto od altra dokumento per sistemo elektronikal uzanta telefon-lineo : faxez a me la raporto [A to fax | F faxer | G faxen | H enviar por fax | It. Faxare | R faks]. faxilo. Aparato uzata por faxar ulo.

festivalo : internaciona o naciona renkontri ube diversa landi prizentas lia maxim bona produkturi artala (precipue muziko e cinemo).

flashar (ntr.) Emisar forta instantala lumo-radii [A. F. H. I.]

fonemo [Ling.] La maxim mikra fonologia unajo [A. F. G. H. I. R.]

fonologio [Ling.] Fakto di la lingvistiko qua studias la fonemi, t.e. la foni di ula linguo qui esas kapabla transmisar distingi di la signifiki [A. F. G. H. I. R.]

'fotono' : Partikulo ek maso e kargajo nula, olqua esas asociata a radiado lumoza od elektromagnetala.

'gaela' : La Gaeli esis Kelta popolo parolanta Kelta linguo.

'gaga' : senila ed/od imbecila.

gentrifiko* : Od aristokratigo. Existas kande en chefurbo od importanta urbo, la lokala borgezaro kompras chipe domi ed apartamenti en povra quartero e pose aranjas oli komfortoze e mem luxoze segun propra gusto e pokope ekpulsas de ta loko la proletarii.

«ghee»' : klarigita butro uzita por la Indiana koquarto.

''globetrotter'' : aventurema voyajanto qua trairas la mondo. (Angla vorto)

'gombo' : (Abelmoschus esculentus) anke nomizita "okra" esas legumo e kondimento. Ol manjesas en India, nord-Afrika, Proxim-Oriento e sud-Usa.

'ideogramo' : en certena skribarti ol esas signo qua reprezentas litero o vorto.

'idiolekto' : Maniero partikulara parolar propra a un persono.

'infrastrukturo' : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstituas la materiala fundamento dil socio.

'interludo' : Inter du spektakli, che teatrejo o cinemo, od inter du emisi che-televizione, kurtatempe duranta komedieti ed/od amuzivi. (E.F.I.)

'«jaggery»' : «jaggery» qua anke skribesas «jaggeree» esas nerafinita sukro preparita per varmigar palmo-siropo. Ol uzesas por koquar dishi en la Indiana sub-kontinento (India, Sri Lanka, Pakistan).

judao* : Nomo atribuita al gento dil Hebrei por ne konfundar li kun la japoniana kombataro.

'judo' : Kombataro de Japoniana origino.

'kalceo' : sinonimo di shuo. (vorto de latina origino)

'kataristo' : La kataristi esis hereziani precipue trovebla en sud-Francia e qui kombatesis energioze dal katolika Eklezio dum la XIIIma yarcento per kruc-milito duranta dum preske kinadek yari.

'kindo' : homala ento de la nasko til la adoleco (til 15 yari cirkume)

'klaxono' : sonora avertilo dil vehili.

‘knemido’ : Luxoza pedovesto militistal quan la Greki dil Homerala tempo surhavis.

‘kobrao’ : venenoza serpento di tropikala regiono.

‘konfinamento’: por ekiro-restriktito o quaranteno.

‘logotipo’ : Grupo de literi o de signi uzata kom emblemato di societo od fabriko-marko komercal. (vorto internaciona sub la formo logo, ma logo ja existas en la L.I. por navala utensilo). En la Franca existas la vorto « logotype » rare uzata, ma havanta la sama senco kam « logo » . Me do selektis ol por idigar olu ed evitar konfundo. Ica vorto existas anke sub ica formo en la Hispana.

‘lontana’ : altra vorto por : fora.

‘lukumo’ : orientala dolcajo.

‘okurar’ : evento qua efektigesas. E.g. : «La grand evento qua esis la nasko di Ido okuris ante la unesma mondo-milito».

‘ »mandala »’ : Tibetana pikturo qua montras cirklo en quadrato kun tre diversa aspekti e kolori. Ol esas supozata esar suportilo por atingar la spiritala veko.

‘manikeismo’: La manikeismo esas absoluta lukto inter du kontrea principi. Ol esas anke maniero judikar ulo sennuance kom tote bona o tote mala.

‘mansio’ : sinonimo di domo (latina vorto)

‘megapolo’ : giganta civito. (radiko trovebla en la Angla e Franca idiomi)

‘metroo’ : Lor la Ido-renkontri di 2014 en Paris, la Idisti volis uzar ica vorto por la subtera treno. E nur ica vorto pro ke li judikis ke « subtera treno » esas tro longa. Konseque, me rezolvis adopter ol.

‘mujiko’ : basaklasa rurano en carala Rusia.

‘neolitiko’ : Lasta periodo dil prehistorio.

‘NIFO’ : Ne identigita fluganta objekto, nomata anke fluganta disko od en kelka lingui : fluganta subtrasi. On supozas ke li vehigas exterterani en lia internajo.

‘onomancio’ : Kapableso predicar per la literi di persono-nomo, lua futuro.

‘optimizar’ : Ita vorto existas en la Angla, Franca e Germana patuazi. On povas vicee uzar sen steleto la vorto maximbonigar.

‘paleolitiko’ : Periodo di la antiqua stonepoko komencinte aproxime du milion yari ante nun e duranta til la debuto dil agrokultivo.

‘pan’ : Ita prefixo, venanta de la Greka linguo, uzesas en multa Europana lingui. Ol signifika : tote, kompleta.

‘pandemio’ : epidemio qua extensesas a la tota mondo.

‘patuazo’: nacionala, naturala, o matrila linguo. Interlinguo ne povas esar patuazo. Venas de la Latina patriensis qua signifika : patrila (matrila) linguo.

'piktogramo' : en certena skribarti ol esas mikra desegnuro qua reprezentas litero o vorto.

'pucho' : stroko di stato, violentoza chanjo di guvernerio. Germana vorto adoptita en plura Europana lingui.

'radiofono' : mashino por recevar brodkasti. La vorto radiofono vizas evitar la posibla konfundo dil vorto radio kun sunala od altra radii.

'resursi' : la resursi esas la richaji pri qui lando disponas. Oli esas anke la kapablesi e la interna richaji di persono od organizuro.

'rocketo' : Kosmospacala mashino provizita per specala motoro. Angle : rocket, Germane : rakete, France : fusée.

'samurajo' : Gardisto. Nomo dil membri dil anciena militistal klaso en Japonia.

'senzor' : Instrumento qua konvertas mezuri a fizikala quantesi. Vorto trovebla en omna DEFIRS-lingui, ecepte la Franca (Angla, Germana, Hispana, Italiana, Rusa).

'sinkronaleso' : Misterioza koincidi neexplikebla rationale o per ja existanta cienco o savo.

'shako' : Militistal kapvestajo tre segunmoda dum la XIXma yarcento.

'shamanismo' : Praktiko di qua la skopo esas mediaco inter la mondo di la homi e la spiriti dil naturo.

'smartfono' : Moderna poshtelefonilo anke surnomizita « telefonilo inteligenta » en plura lingui. Omna DEFIRS-lingui konocas ita vorto venanta de la Angla „smartphone“.

'soyao' : Planto di qua la grano esas fabo oleoza. Ol esas veninta de la varma regioni di Extrema-Oriento. Ma la plu multa lidiisti preferas la formo : soyo.

'sponsoro' : meceno.

'termoluminecenco' : kaloral lumifado.

'TM-efekto' : Sentimento di antipatio quan on havas nekoncianta e nevole kontre lando e lua resortisanti, quankam li esas senkulpa, pro la mala agi da un de lua civitani kontre onu.

'toponimo' : Lok-nomo. Vorto de Greka origino trovebla en omna DEFIRS-lingui.

'tornado' : vortica ventego.

'totalitera' : rejimo di Stato en qua omna povi apartenas ad unika partiso qua toleras nula opozo.

'trajekto' : surirenda voyo por irar de loko ad altra loko. Ed anke la ago surirar ica voyo por efektigar onua voyajo. (vorto trovebla en la Hispana, Angla, Franca)

‘yo’ : popul-vorto signifikanta : saluto. Ol esas trovebla en la Usana Angla linguo ed en la Japoniana.

‘xenofobio’ : kontre-stranjera odio. Vorto de Greka origino trovebla en plura fonto-lingui di Ido.

SINONIMI

‘jame’ : nulatempe

kalceo : shuo

‘lontana’ : fora

mansio : domo

‘sovente’ : ofte

‘travalio’ : laboro

‘ye bon merkato’ : chipa

‘donar la bonveno ad’ : aceptar

GRAMATIKALA VORTI

‘ergo’ : do, konseque.

‘itaque’ : pro to, pro ico, camotive.

‘nihilominus’ : malgre to, malgre omno.

‘quoniam’ : pro ke.

‘utinam’ : utinam dicesas kande on deziras ke ulo esez reala o realeskez : «Utinam li venos morge !»

TRADUKURO DI MODERNA VORTI

arobase : arobo (informatiko)

«convivial» : Ita vorto qua existas en la Franca ed en la Angla signifikas : gastamika.

«compromis» : Ita radiko qua existas en diversa Europana linguo, miskomprenesas da la plu multa Idisti. Ol ne devas konfundesar kun la Idala vorto : kompromiso, olqua havas tote altra senco. La maxim bona posibla tradukuro esas kurta perifrazo : meza solvuro.

hashtag : dieza vorto (informatiko)

«to optimize (E), optimiser (F), optimieren (G)» : Me ja supre enduktis la vorto optimizar* ma on povas anke tradukar sen asterisko e facile komprenesar da omna ldisti per la vorto : maximbonigar.

site (archéologique) : loko (arkeological).

«sociétal» : Ita tote recenta vorto en la Franca linguo e qua ne troveblesas che omna dictionarii, nule relatas a la vorto societo en Ido, ma a la socio. Tamen ol havas diferanta senco de sociala, nam ne parolesas pri la sociala ordino ma pri lua strukturi. La maxim bona tradukuro en Ido, semblas a me esar : prisocia. E.g. «Ceci est un phénomène sociétal» = «lco esas prisocia fenomeno».

totalitaire : totalitera (uzata da S.Quarfood en 1938). Ma on povas anke uzar : totalitara.

Ica listo de vorti ne esas exhaustiva e povos kompletigesar future. Me ne volas diskutar abstraktite, ma me agas konkrete per tradukar e redaktar teksti e me koaktesas uzar o krear vorti qui ne esas oficala, ma qui esas bezonata pro la neceseso bone komprenesar.

IVAIN O LA KAVALIERO KUN LEONO

[Rezumo di lo preirinta : *Che la korto di rejo Artur, kavaliere interdisputas ed ula de li komencas rakontar un de lua aventuri eventinta en stranja etoso ed akompanata da stranja e desquietiganta marveli. Quik pos ca raporto s-ro Gauvain rezolvas departar ed ipsa serchar aventuro. Il ocidas misterioza kavaliere e persequesas da iracoza turbo. Pose, il asistas l'enterigo di ca kavaliere. Tandem, il amoreskas lua vidvino. Ma elta trauras e ne volas konsolacesar. Tamen, elua servistino chanjigas pokope elua opiniono ed el sucesas venigar lua protektato. Ilu*

tante plezas a la siniorino ke mariajo rezolvesas ante la veno di rejo Artur. Lor la veno di ca suvereno granda festo eventas en la siniorio Landuc. Ma pose, Gauvain koaktesas da lua kompanuli departar e livar sua yuna spozino. Ye la fino dil unyara fristo pos lua departo grantita da lua spozino ad il, servistino venas koram la rejo e la nobeluli por denuncar lua trahizo ad elua siniorino. Ivain divenas fola e fugas en foresto. Kompatema mulieri okupas su pri il. Ilu balde risaneskas e pruvus lua militistala valoro. Pose, il departas de ta loko e salvas leono atakata da giganta

serpento. Ivain retroiras a sua hemo, ma il havas ibe mala surprizo e trovas enkarcerigita servistino qua olim tre helpis lu. Il rezolvas salvar elu, ma antee il mustas pasar nokto en stranja kastelo]

Eli arivis, tegata en lia manteli por celar lia lakrimi. Ilu invitis eli apertar la peci di oli e plulevar la kapo :

« Ne esez iracoza pro to quon me demandas a vi. Deo e felica fortune duktis adhike brava kavaliero e de altaranga familio qua obligas su kombatar la giganto. Irez do sen vartar pluse por inklinesar til lua pedi.

-Deo impede me aceptar ! quik klameskis sinioro Ivain. Lo esus tote nekonvenanta ke la fratino di sinioro Gauvain od ilua nevino inklinesez til mea pedi. Me sentus pro co shamo qua esus nultempe posibla obliviar. Ma me esus felica se eli povus rihavar kurajo til morge, kande eli vidos ka Deo konsentas sokursar eli. Koncernante me, lo esas neutila pregar me plu multe, oportus nur ke la giganto arivez suficante frue por evitar a me ne egardar altraloke mea promiso. Pro ke nulakaze me renunciis esar morge ye dimezo pronta implikar me en espruvigo, olqua es la maxim importanta quan me irgatempe devis affrontar.

Il volas ne facar promisi sen restrikti a li, nam lu timas ke la giganto venez tro tarde ed impedez ilu arivar justatempe proxim la yunino qua inkluzesas en la kapelo. Tamen il rifortigas li suficante por ke li havez bon espero. Omni expresas a lu lia gratitudo ; li havas granda fido koncernante lua promiso, e, la kompaneso di la leono qua jacas apud il, tam tranquila kam agnelo, instigas li pensar ke li esas koram eminenta kavaliero. La espero quan ilu inspiras a li ridonas kurajo a li e

li fine audacas montrar lia joyo, lore cesante lamentar.

Kande esis la tempo, li duktis la kavaliero a klara chambro ; la damzelo ed elua matro asistis ilua kusho, nam eli havis mult amikeso por il (ed eli havabus mem milople plu multe se eli savabus lua tota braveso e politeso). Ivain e lua leono amba dormis sola en la chambro, nam nul altru audacis kushar ibe kun li ; on klozis mem tante bone la pordo ke li ne povis ekirar de-ibe ante la sunlevo. Kande la chambro apertesis, Ivain levis su ed audis la meso, pose, fidela al promiso quan il facis a li, ilu vartis til la komenco dil matino. Ilu vokis lore la sinioro dil kastelo e parolis a lu koram omni : « Sinioro ! la tempo urjas ; me balde departos, ne havez rankoro kontre me ; me ne plus povas tardeskar. Ma, saveskez lo bone, se ne esus urjant afero qua advokas me por irar fore de hike, lo esas kun plezuro e totakordie ke me restus ankore dum instanto kun vi por defensar la nevuli e la nevino di sinioro Gauvain qua esas tre kara a me. »

La pavoro fremisigis la yunino, elua sango ne plus cirkulis, el esis tote perturbata ; la damo e la sinioro anke. Li tante pavoris pro lua eventuala parto, ke li esis pronta jetar su an lua pedi, ma li memoris ke il esabus iracita pro co. La sinioro ofris lore prenar de sua havaji por donar ad ilu to quon lu volus sive kom sulo, sive kom pekunio, se lu bone volus vartar ankore kelke. Ma Ivain respondis :

-Deo impede a me aceptar ulo !

La yunino, violentoze emocigita,
ploreskis per abundanta lakrimi,
pregante ilu restar. Kaptita per
maxim forta angoro, elu suplikas lu,
ye la nomo di la glorioza rejino dil
cielo e dil anjeli, ye la nomo di Deo,
ne forirar, vartar ankore kelke, ye la
nomo anke di elua onklulo, quan il
asertas konocar e tante amar.
Grandega kompato invadis ilu
kande il audas ke el ekvokas la viro

qua esas maxim kara ad il, la damo
dil cielo, e Deo, mielo e dolceso di
mizerikordio. Profunde emocigita,
ilu sospiras ; mem se on propozus a
lu la rejio di Tarsos, il ne lasus livrar
al fairo ilta quan il promisis
sokursar ; il mustus quik finigar sua
vivo, o divenar fola, se il arivus tro
tarde.

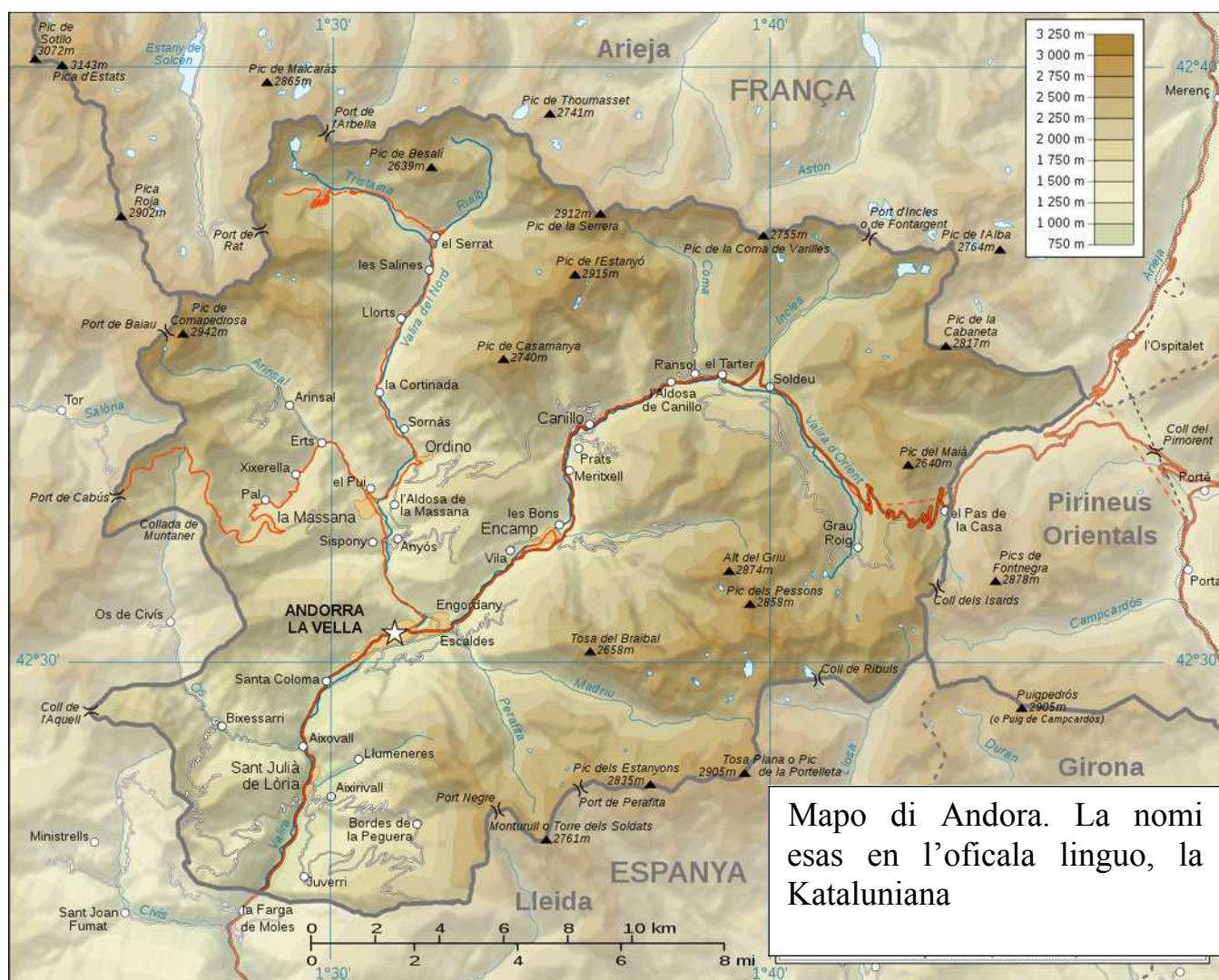
(Duro sequos)

Un jorno en Andora

Da Robert PONTNAU

25/03/22

Me esas Franco ek Okcitanian, plu precize di Tolosa (Toulouse) e pro la
kovido, me ne voyajis de la pasinta septembro. Kun intereso me saveskis,
ke nia pensioner-klubo organizas un-jorno-voyajo per autobuso ad
Andorra-La-Vella (Andorra l'Anciena), chefurbo dil mikra vicinala stato
Andora. Me quik adheris.

Andora sempre interesis Tolosani. Ol esas proxima (180 km til la chefurbo). La naturo esas bela ed on povas komprar chipa produkturi, precipue alkoholaji e tabako, anke gazolino.

Andora esas un de la kin mikra stati di Europa inter Francia e Hispania kun areo di 468 km². Ol havas cirkum 80 000 habitanti. Duimo vivas en od apud la chefurbo Andorra-La-Vella (Andora l'Anciena), qua esas l'unika granda urbo di la lando ed anke la skopo di nia autobuso. La stato fondesis en 788 da Karlo la Granda, anke la nacionala himno nomesas « El Gran Carlomany » (la Granda Karlo). L'oficala linguo esas la Kataluniana, ol esas unika kazo en Europa, nam en Katalunia di la Hispana Stato, ica linguo ne esas oficala quankam multe uzata. La lando vivas per turismo, precipue skiagado. Por venar de Francia on mustas travehar alta monto quik pos la frontiero jacas skiagado-urbeto Pas de la Casa, ube on povas komprar chipa alkoholaji e tabako. Dum la 25ma di marto, nia autobuso ne vehigas ad Pas de la Casa, ma dop la frontiero ed eniras la tunelo di Envalira, multe plus rapida e pagenda, 7€ po personala automobilo e 17€ po autobuso. La voyo esas en tre bona stando. La rapideso esas limitizita ye 70kmh en la

tota lando. Abundas elektronikala trafiko-kontrolili e la frustrita Andorana automobilisti konsolacesas sur la voyo ad Puigcerda en la multe plu liberala Hispania. La pejzajo esas belego, la maxim alta monti dil Andorana Pirenei atingas 2800m. Se on evitas la tunelo, on mustas acensar 2400m. Pro la ir-e-retroveno dum nur un jorno ni evitas regretinde ica spektaklo.

Monto-paseyo di Envalira

Ni trairas l'unesma vilajo Soldeu, qua anke esas skiago-vilajo. An la lateri dil monti esas ankore nivuro, la ski-acensili funkcias ma on preske ne vidas skiaganti. Certe esas venerdio, ma me savas, ke olim en la sama epoko esis multa skiaganti. Gazolin-staciono montras ankore oportuna preci, gazolino e dizelo vendasas po 1,60 €. (po 2€ lore en Francia.) Sama vidajo esos en la venonta vilaji ed urbeti. La granda ski-staciono El Tarter esis olim prizata dal Rusi. Me memoras, ke tri yari ante nun omna paneli havis Rusa tradukuro. Nun la Rusa linguo desaparitis same kam la turisti. Nur poka solitari decensas la ski-voyi. Same esos til ke ni arivos. Andora vivas per la turismo e dum multa monati mustis klozesar al turismo.

Ski-vilajo El Tarter, olim prizata dal Rusi

Nun ni tandem arivas al Engordany, l'unesma parto dil chefurbaro. Engordany, Les Escaldes e Andorra-La-Vella esas fakte diversa parti dil chefurbo kun 45 000 habitanti. Ni travehas obstruktata strado e ni haltas apud la centro, en autobus-gareyo apud la autobusala staciono. Hike ne existas treni. La treno haltas en la Franca vilajo l'Hospitalet, de ibe on duras per autobuso. La habitantaro havas preske 80 000 homi, e la enmigrinti esas 45 000 de qui cirkume duimo mulieri e same viri. Do singla duesma Andorano naskis altraloke e ne parolas (adminime ne bone) la Kataluniana linguo, maxim ofte la Hispaniana. Kelki parolas la Franca precipue en Pas de la Casa proxim la Franca frontiero.

De l'autobusala staciono on povas facile pedirar al centro di Andorra La Vella. Ankore venas poka stranjeri. Longa serio de luxozaj vetrini. Butiki un apud l'altra preske sempre vakua, vendistini luxoze vestizita. Ulfoye on vidas klovita butiki, qui faliis. La krizo hike esis severa. Ni manjas bone e chipe en granda vendejo, ube trovesas pronta dishi po 9 €. Ni pose iras komprar en la centrala urbo. La preci

Andorra-La-Vella

maxim ofte similesas le Franca. Restas nur kelka produkturi. Kelka alkoholaji, kelka nutrivi ,butro, fromajo,koquo-oleo, sigareti e gazolino. Ni drinkas kafeo sur teraso an la rivero en la centro, ube vivo agitesas. Me kompras butro e Ricard, (anisala drinkajo prizata dal Tolosani) e ni retroiras al autobuso. Ye dek e sep kloki ni retrovehos a Tolosa. Du hori e duimo de vehado esos necesa.

L'ekonomio di Andora risaneskas nun, ma dum du yari la frontiери esis klozita, sive en Andora sive en la vicinala landi, quo multe nocis al ekonomio. En 2020, kande la kovido eksplozis, l'ekonomio regresis mem ye du triimi. On vacinizis dufoye la tota habitantaro e la kovido regresis. Ma pose la vicinala landi impozis voyaj-limitizi, qui impedis la turismo. Hodie omno esas normala e venas itere turisti. Tamen videsas regreso dil nombro de skiaganti, adminime provizore.

Legendo volas, ke Karlo la Granda (Carlomany) kreis Andora, ma ja vivis hike homi dum la prehistorio. La stato longatempe esis feudala, guvernata da du kunprinci, l'episkopo di Urgell e la Franca prezidanto. En 1981 moderneskis la politiko ed amba kunprinci havis ankore nur veto-yuro, dum ke elektita parlamento guvernis e guvernas til hodie, simile a la vicinala landi. Andora ne esas membro di Europana Uniono. Povas do eventar dogan-kontrolo an la frontiero. La viv-nivelo duras esar alta. Ido havis reprezentero en Andorra-La-Vella, Robert Castelló, til ilua morto en agosto 1998.

Andora esas mikra lando ma tamen tre interesiva, onu ya ibe trovas omna interesaji di granda lando. RP.

Centro di Andorra-la-Vella

PROVERBI

Qua multe profitas, perdin ne evitas.

En sua propra domo on esas granda homo.

Quon la kordio portas, ton la vizajo raportas.

Qua troe amas la lito, ta ne akiras profito.

La maron on admiras, se al maro on ne iras.

Vesto homon reprezentas.

Frontiera la paseyo “Los Libertadores” e Tunelo “Kristo Redemtero”, inter Argentina e Chili

La tunelo, vidita de Chiliana latero (fotografuro da Alf Ponce – MDZ, Argentina)

Longa de 3,08 kilometri e jacanta an altitudo di 3.149 metri super la marala nivelo, tunelo “Kristo Redemtero” (Hispane: “Cristo Redentor”) ligas Argentina e Chili trairanta paseyo “Los Libertadores”, che montaro Andi. Ol inauguresis en 1980, e recevas la nomo “Kristo Redemtero” pro statuo pri Kristo, alta ye 6 metri, inaugurita en 1904 an la frontiero inter la du landi, sur altitudo di 3882 metri. La tunelo konstruktesis paralele anciena ferovoyala tunelo, nun klozita, qua funcionis til 1982.

La choseo an Argentiniana latero nomizesas Ruta 7, kontre ke en Chiliana latero ol nomizesas Ruta CH-60. Interne la tunelo piktesis standardi Argentiniana e Chiliana, exakte an la frontiera linea inter la du landi. Dum vintri, la tunelo klozesas pro la granda quanto di nivuro en la du lateri, e pro la risiko di avalanchi.

Dextre, la choseo en Argentiniana latero.

Los Caracoles, en Chili.

De Arjentiniana urbo Uspallata til la frontiero, la choseo Ruta 7 ne havas kurvi exajerite abrupta. Altralatere, pos ekirar en Chiliana latero e konfrontar la procedi doganala e di enmigro a Chili, la voyajero afrontas la danjeroza serpentatra kurvi nomizita “Los Caracoles” en la choseo Ruta CH-60. Longa de 40 kilometri, ca choseo konstruktesis inter monti por decensar 670 metri, de la frontiero til la chosei qui iras til Santiago adsude, a la nordo di Chili od a Valparaíso e Viña del Mar, an la litoro di Pacifiko. En lua maxim abrupta parto, vehili superiras 300-metra desnivelizo per 20 klozita kurvi sen glit-voyi por augmentar la sekureso. Diversa voyajeri preferas parkurar ca choseo per autobuso, por observar l’astonanta peizajo. Dum vintri, esas obligita uzar kateni sur roto-bandaji por preventar

acidenti pro glitado dil vehilo, ma multafoye la choseo klozesas pro la granda quanto di nivuro.

Nova edificio di la dogano Chiliana, che paseyo “Los Libertadores”.

Ultre da automobili ed autobusi, chosei Ruta 7, Ruta CH-60, e la tunelo Kristo Redemtero ank esas multe parkurata da pezoza kamioni, transportanta diversa vari inter la landi qui formacas Mercosur (Arjentinia, Brazilia, Uruguay e Paraguay) e Chili, e mem Peru. Mem pos la modernigo di Chiliana dogano, nun on povas tardigesar dum multa hori por voyajeri trairante la frontiero, nam choseala trafiko transfrontiera kreskis, e Chili mantenas rigida kontrolo salubresala e kontre kontrabando ed eniro di narkotaji en lua teritorio. Kelkafoye, kamionisti veninta de Arjentiniana latero probas kompensar la tempo perdita en doganala procedi, ed aceleras dum la decendo di Andi per Ruta CH-60. Konseque la risiko di serioza accidenti augmentas, nome se la freno di la kamiono ne esas en bona stando.

Arjentinia e Chili konsideras konstruktar altra tunelo sub Andi, plu longa ma en plu basa altitudo, tamen til nun ne existas projeto o mem prevedado por komenco di lua konstrukto.

(Artiklo redaktita da Joao Xavier Santos)

Lydie Salvayre, la psikiatriistino diveninta skriptistino

La duadekesma verko da Lydie Salvayre, filiino di Hispana exiliti republikana refujinta en Francia, kronizesis en 2014. Ita rekompenco meritesis pro la libro « *Pas pleurer* », (Ne plorar), romano qua intermixas la linguo dil autoro Georges Bernanos (la Franca) ad olta (la Hispana) dil matro di la skriptistino, kande ca laste dicita sinkesis en sua memoraji dil somero 1936.

La Franca premio literatural Goncourt dil yaro 2014 atribuesis lor la

kinesma foyo dil votado a Lydie Salvayre pro *Pas pleurer* publikigita che la editerio di Seuil, per sis voti kontre quar voti a Kamel Daoud. Kande Didier Decoin, prezidanto dil Akademio Goncourt, pronuncas ta tante expektata anonco, dum la merkurdio 5ma di novembro 2014, ye 12 kloki 45 precize, kelka nelauta klami akompanas ca deklaro che la etajo dil restorerio *Drouant*, olqua esas la loko historial di ca maxim prestioza premio literatural di Francia. Esas joyo-klami por Lydie Salvayre, ed anke surprizeso-klami.

Nome, opoze a la psikiatriistino diveninta roman-autoro, la Aljeriano Kamel Daoud e lua unesma romano *Meursault, kontre-inquesto* (editerio, Actes Sud) e David Foenkinos kun

Charlotte (Editerio Gallimard) konsideresis kom preferati (Daoud fine obtenos la premio Goncourt dil unesma romano en 2015). « Ni unesme kronizis verko havante granda qualeso literatural, libro di qua la diserturo esas tre original, mem se me regretas ke esas kelkafoye tro multa vorti e frazi Hispana en ol », deklaras Bernard Pivot, prezidanto dil jurio. Un de la juriani Paule Constant, konfidencas : « *Pas pleurer* esas la maxim libera e joyoza libro da Lydie Salvayre, qua ja signatis duadeko de romani, ed ol esas anke splendida homajo ad elua matro. Me prizabus povar agar same por la mea. » Lor elua arivo ye kelka minuti plu tarde che *Drouant*, havante pala vizajo substrekizita per dika koliaro nigra e blanka, la autorino di *Pas pleurer*, olqua esas « la maxim biografial de sua romani » ne sucesas retenar sua lakrimi.

HOMAJO AD ELUA MATRO

Koram la tradicionala turbo de jurnalisti ludante per la kamero e la

mikrofono por fotografar el e kaptar elua vorti, ca roman-autorino esas la dek-e-unesma muliero ricevante la premio (kin yari pos Marie NDiaye), elu konfesas : « Ico esas kelke nereala, ma me esas fola pro joyo. Me ne plene koncias. Omnakaze, ico esas bela ! » Dum adjuntar : « Lo esas pri mea matro quan me pensas unesme. » Lor lua fino-vivo, la memorado di Montserrat Monclus Arjona, altre nomizita Montse, efacabis omno, ecepte la memorajo di elua adoleco-tempo dum la somero 1936 en Katalunia, quan elu naracis tatempe a sua filiino. Ita konfeso emocigis forte Lydie Arjona, qua dum longa tempo shamis pri sua matro, pri sua linguo, ca mala Franca idioma, qua retrosendis Lydie, dum ke el tante volis insertar su en la socio Franca, a sua rango di filiino di Hispana enmigranti. Sen savar lo, Montse ofras ad el la fundamento di *Pas pleurer*. « Me, nulatempe til nun, havis la deziro tegar me en la matralla memoraji di la intercivitana milito, nek en la verki qui dedikesis ad olu, tale explikas ca laureatino dil akademio Goncourt. Ma me havas la sentimento ke la tempo venis por me irigar ek la ombro ita eventi di Hispania, quin me forpozis en angulo di mea cerebro por probable evitar la questioni quin li minacus evidentigar. »

LA KOMBATO DA BERNANOS

Nome, el havas multa questioni : pri la masakri facita dal partisans di Franco, la tacado dil demokratii, la neexpektita partopreno dal Franca skriptisto Georges Bernanos, fervoroza katoliko e monarkiisto, favore al « Frente popular » (Fronto dil popolo) di la republikani, la manovri dal Stalinisti dop la partiso republikana... Kun la matreto di Lydie Salvayre, Bernanos esas la

altra importanta persono di *Pas pleurer*, libro intermixelo lo universal e lo partikulara, la violento e la joyo. L'autoro di *Sous le soleil de Satan* (Sub la suno di Satano) sejouris en Mallorca dum julio 1936 kande eruptis la interna milito Hispana, olqua esis la konsequantajo dil stato-stroko dal militisti duktata da generala Francisco Franco subversinte la Hispana republiko. Il sentis, quale skribas Lydie Salvayre, « repugnoso nenomizebla » kande il vidis la barbara kapti di mizerosi dal partisans di Franco, kun la benediko dal Eklezio.

En *Pas pleurer*, la roman-autorino donas kom lekto la naraco, produktante admirajo, da elua matro dum la somero dil yaro 1936 (el evas lore 15 yari) en mixuro di Franca ed Hispana lingui same kam la iraco e la pavoro di Bernanos (oli inspiras a lu ilua pamfeto *Les Grands Cimetières sous la lune* (La Granda Tombeyi sub la luno) qua havis kom rezultajo ke Franco promisis premio po lua kapo). « La radioza somero di mea matro, la trauroza yaro di Bernanos : du ceneyi di sama historio. »

Lydie Arjona, altre dicite Lydie Salvayre, filiino di paro de exilita republikani Hispana – Montserrat, matro Katalunian e Diego, patro Andaluziana – naskis en la departemento Loir-et-Cher dum la 15ma di marto 1946, du yari ante la morto di Bernanos. El esas la juniora fratino di frataro konsistente ek tri filiini. Un yaro pose, elua familio, nericha, chanjas sua lojeyo a Auterive, departemento Haute-Garonne, ube rezidas amikino fidela di Montse. Ulte la skolo, esas loko por komplementala kursi en la vilajo ube Lydie lernas la koquarto e la sutado.

Elua docisto pri la Franca, ula s-ro Filhol, transmisas ad el la inklinese por lektado e sucesas admisigar elu kom interna skolano en gimnazio di Tolosa, ube el restos til la bachelereso pri filozofio. Durante lernar, elu studias medicino, plu tarde psikiatrio en Marseille, ube el praktikas en kliniko ante divorcar de sua unesma spozulo, doktoro Robert Salvayre, pose elu chanjas sua lojeyo a Paris e laboras kom pedopsikiatriistino* (psikiatriistino por yuneti) en Parisana suburbo.

GRAVESO E SOBRESO

En 1989, ta psikiatriistino redaktas dum periodo de kelka monati *La Déclaration* (La Deklaro), olqua es lua unesma romano, publikigita un yaro pose che la editerio Fayard, ube elu renkontras Bernard Wallet, diveninta elua duesma spozulo. Bone aceptata dal recensisti, ol vendasas ye aproxime 4000 exempleri ed obtenas la premio Hermès dil unesma romano. La autorino, qua duras laborar samatempe per la literaturo e por la psikiatrio til 2012, publikigas precipue *La Vie commune* (La Vivo komuna) en 1991, *La Médaille* (La

Medalio) en 1991, qua esas lua unesma romano publikigita che la editerio Seuil o *La Compagnie des spectres* (La kompanio dil fantomi) en 1997. Ita laste dicita verko elektesas kom maxim bona libro dil yaro dal revuo *Lire* (Lektar) ed el recevas la premio Novembre. Konseque elu lasas fluar sua inklinese por la tituli familiara, malgre la graveso di sua romani.

Elu editigas tale *Quelques conseils aux élèves huissiers* (Kelka konsili a la ushera lernanti) en 1997, pose *Et que les vers mangent le bœuf mort* (E la vermi manjez la bovo mortinta) en 2002, *Portrait de l'écrivain en animal domestique* (Portreto pri la skriptisto kom domestika animalo) en 2007, *Petit Traité d'éducation lubrique* (Mikra traktato pri laciv edukado), en 2008. On povus adjuntar a la listo *Pas pleurer*, titulo di elua premio Goncourt plenega de emoco ed a la lekto di ca literaturajo on retenas desfacile sua lakrimi. Ne plorar ma anke ne esar joyoza. Tale, jus ante kronizesar dal Akademio, Lydie Salvayre saveskis ke el sufris pro kancero. Elua libro similesas el, radiantanta e grava.

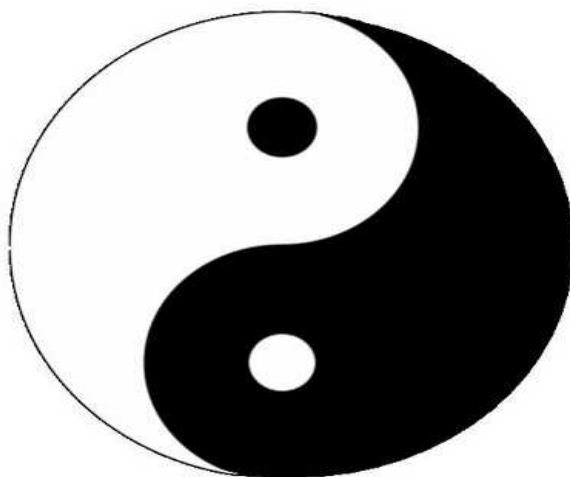
(Artiklo da Victor Cascales publikigita che la revuo « Les Veillées des Chaumières »)

PS – Lor la fino dil yaro 2022, malgre elua kancero Lydie Salvayre esis ankore vivanta ed en bona sanesala stando. El, probable, risaneskis de ol.

TAO-TE-KING

Sequo triadekesma

LXIX

Inter la soldati, existas sentenco :
prefere kam plear kom la mastro,
plu bona esas agar kom invitito.
Prefere kam avancar de un haluxo,
Plu bona esas retroirar de un pedo.
Ico esas to quon onu nomizas marchar sen gambi,
kombatar sen brakii,
retropulsar sen atakar,
retenar sen utiligar onua armi.

Ne esas plu granda desfortuno
kam nesuficante estimar l'ennemiko.
Se me nesuficante estimas l'ennemiko,
me minacesas perdar mea richaji.
Kande du armi intershokas dum la kombato,
la vinkero esas ta qua agas lo kun pezoza kordio.

(Duro sequos)

**Sioro Vento e
Siorino Pluvo**

Rezumo di lo preirinta : Povra muelisto di qua la spozino esas malada e qua dronesas en mizero advokas sioro Vento. Ilta venas ed askoltas bonvolante la rurano. Pose sequas siorino Pluvo qua esas same bonvolanta. Ma balde la sinioro dil vilajo prenas omna sparaji de la muelisto. La muelisto obtenas magiala barelo de sioro Vento. Ma la sinioro dil vilajo audas parolar pri ol e fine prenas ol.

Danke la mil franki quin li ricevabis, la muelisto e lua spozino restaurigis kelke lia paliodomo da masonisto e karpentisto. Li kompris kelka menajo-utensili, e pose li vivis per la cetera pekunio dum un yaro danke lia sparemiso. Kande ta yaro finis l'omna pekunio esis spensita. Jean-Pierre ne plus havis kurajo por laborar ; Claudine, qua esis nekonsolebla, negliis sua labor-aguli e sua pultreyo. La memorajo dil feliceso, quan ita povra e kompatinda personi perdabis, venenizis lia vivo, e li havis l'impreso esar plu mizeroza ed opresita kam irgatempe antee. Jean-Pierre fine rezolvis vizitar duesmafoye S-ro Vento. Pro ke il ne volis meritar irga reprocho, il konsultis sua spozino.

-Cafoye, dicis a lu Claudine, oportas arivar en la kaverno ante la tempo dil dineo di S-ro Vento. Evitez rakontar stultaji a lu ; dicez a lu ke tua sinioro prenis koakte de tu la arjenta bareleto. Se il questionas tu pri to quon tu deziras, respondez quik ke tu volus altra bareleto, od ulo altra tam marveloza.

La muelisto, bone lerninta sua leciono, iris survoye quik de la komenco dil jorno surhavant sua ferizita shui, sua bastono e sua lana mantelo. Pro ke il konocis la voyo, il ne disipis tempo, ed il arivis avan la kaverno ye dek kloki matine. Tamen la cielo kovresis per dika nubi reda an la horizonto. Sturmo preparesis. La spiriti dil kaverno parolis e li agis lo omni samatempe. Sioro Vento demandis sua vesti por voyajar ed esis pronta ekirar. Kande il videskis

la muelisto, il klamis a lu per stentora voco :

-Siorulo Jean-Pierre, tu esas dotata por arivar sempre ne-oportune. Oportas ke me esez quarimo de horo pos nun meze l'Oceano. Me mustas naufragigar du navi ; forirez quik ; se ne me precipitos tu de la altajo dil monto adsur la planajo.

-Sinioro respondis Jean-Pierre, vice tormentar ta kompatinda navi qui ne agis irga malajo kontre vu, askoltez me : me esas desfelica e persekutata. Sinioro barono venis a mea hemo kun ilua militisti ed il kaptis koakte mea bareleto arjenta.

-Ico ne povas esar, klameskis Sioro Vento. Se on volabus prenar de tu koakte la arjenta bareleto, lu inflesesus tante dike, ke onu povabus ekirigar ol nek tra la pordo nek tra la fenestro. Konseque tu vendis o donis ol vole. Tu esas mentiero e trompemo. Me ne savas pro quo me ne audacas ruptar tua kapo.

Jean-Pierre genupozis :

-Pardonez a me, sinioro, lu dicis plorante. Se me mentiis lo esas pro ke mea spozino konsilis lo a me. Me esas desesperigita meritir vua iraco.

-Nu, quon tu volas de me?

-Me volus altra bareleto marveloza.

-Pro ke to importas on donez a lu mea ora bareleto ; ma ico esos mea lasta donaco. Ica raskalulo nulatempe retrovenez a mea kaverno. Se il marchos itere hike, onu tordez lua kolo nemediate.

La spiriti adportis jolia bareleto ora e vergeto. Jean-Pierre pozis amba kozi sub sua brakio e forkuris Apene lu esis exter la kaverno, ke la sturmo eruptis. Il audis Sioro Vento superirar sua kapo,flugante per terorigiva rapideso. La spiriti dil tempesto akompanis la muelisto til ilua hemo dum ridegar.

-Quante lu esas felica, li dicis, quante lu esas felica posedar la bareleto ora !

-Yes, me esas felica, repetis Jean-Pierre. Ridez tam longatampe kam vi volos ; me desprizas vi.

Claudine vartis sua spozuli tre nepaciente. Kande el vidis ilu retrovenar, dum portar la ora bareleto, elu aplaudis e saltis pro joyo.

-Yen ni esos richa dum la tempo di nia tota vivo, elu dicis. Lo ne plus esas arjenta manjilaro quan ni posedos, ma kulieri e forketi ora. Olin ni vendos, e po lia vendopreco, ni povos komprar domeni e kasteli. Mem se Siniro barono ofrus a ni cent mil skudi, ni ne donus a lu la ora bareleto. Hastez, Jean-Pierre,

(Duro sequos)

NIA POEZIALA ANGULO

A HELENA

Lor ke vu esos old, en lumo dil kandel,

Ed apud vua fairo sidos filifante,

Vu kantos mea versi, dicos admirante :

« Ronsard celebris me, lor ke me esis bel »

Sed irga servistino vua, lor tal audo,

hastez frapar ol per la vergeto, nam me ne preparis la dineo, tante me fidis la benigneso di Sioro Vento.

Jean-Pierre pozis la bareleto surtere, e frapis forte per la ora vergeto. La bareloboko apertesis, ed ekiris nigra fumuro de ol qua acensis til la plafono dil chambro. Ica fumuro aquiris homala formo. Jean-Pierre e lua spozino dicernis kapo e korpo ; ma kapo grosa quale kukurbito, havante vizajo ledega, e korpo grosa quale la trunko di querko. La muelisto subite esis opoze a giganto havante forteso extraordinara ed armizita per bastono. Quik kande ta giganto povis apogesar sur sua pedi, il kuris vers Jean-Pierre, kaptis ilu per manuo ye la kolumo di lua vestio, e per l'altra manuo donis a lu sur la lumbi duadek-e-kin bastono-frapi tante terorigante forta, ke la kompatinda viro krieskis lamentinde. Icon facinte, la giganto desaparís en fumuro e rieniris la bareleto samamaniere quale lu ekirabis.

Pos la jornal labori ja mi-somnolante,
Pro famo di ta mea nomo quik vekante,
Vun va benedikar per nemortiva laudo.

Fantomo sub la tero pro fatal impozo
Me inter mirti-ombri juos la repozo ;
Vu olda squatos an la herdo kun deploro,

E di me vu regretos desprizir l'amoro.
Ne vartez do til morge, ho fier mortivo :
Vu koliez ja de nun la rozi di la vivo.

(Da Pierre de Ronsard – tradukita da Andreas Juste)

Rezumo di lo preirinta:.. *Pos ke lua fratulo Ménelaos vundesis, rejo Agamemnôn incitas zeloze la Akhaiani a milito balde komenconta. Eventas ke Hektôr defias la Akhaiani e Menelaos volas luktar kontre il, ma lua kompanuli impedas lu aceptar ica kombato quan li opinionas esar tro riskoza por Menelaos. Ma fine Aias ed Hektor rezolvas interafrontar. Tamen, la kombato cesas instantale pro ke nulu povas esar*

vinkanto. La kombati pluduras e Zevs intervenas favore al Troiani. La rezultajo esas necerta. La reĵo dil Dei esas tre deskontenta pro eventuala revolto da Hèrè ed Athènè ed intencas reaktar severe. Il donas avantaĵo al Troiani. Pose la Akhaiani debatas pri la rezultanta situaciono e li fine rezolvas irar adche la heroulo Akhillevs. Ĉa granda militisto donas kordiale la bonveno a li en sia hemo e li negocias tre oportuna kondicioni por ilu en la skopo instigar il itere partoprenar la kombati favore al Akhaiani. Ma la heroulo esas tre nedezirema askoltar la propozi facita ad il. Ito produktas granda aflikteso che lua samgentani. Olda militisto preĝas Akhillevs rikonciliesar kun lua kompanuli.

Ma me dicas lo a tu, konservez mea paroli en tua mento : Ne konfuzigez mea kordio, per plorar e jemar, pro la heroulo Atreida, nam ne decas a tu amar lu, ecepte se tu volas divenar odiinda a me qua amas tu. Esas justa ke tu odiez ta qua odias me. Regnez kun me e defensez tua parto di mea honoro. Iti balde departos, e tu restos hike, jacanta sur dolca lito ; e, lor la unesma lumeti di Eos, ni deliberos kad oportas a ni retrovenar a nia patrio, o restar.

Ilu parolis, e, per lua brovi, il signifis a Patroklos, en la skopo ke ilca preparez la dika lito di Phoinix e ke la senditi ekirez rapide la tendo. Ma la Télamôniano Aias, simila ad ula Deo, parolis tale :

-Ho Deala Laertido, subtilega Odyssevs, ni departez ! Ita diskursi ne havos fino, ed oportas adportar rapide respondo, quankam ol esas mala, al Danaani qui vartas ni. Akhillevs mantenas iraco superba en lua nepardonema kordio. Harda, il ne grantas importo al amikeso di lua kompanuli qui honorizas lu inter omni apud la navi. Ho necedema persono ! Kad onu ne aceptas la preĉo dil mortigo di fratulo o di filiulo ? Ed ilta qua ocidis duras esar meze sua popolo, quik kande il expiacis sua krimino, e lua enemiko, lore kontentigita, kalmeskas. La Dei acendis en tua pektoro obskura e

neextingebla iraco, pro unika yunino, kontre ke ni ofras a tu sep yunini qui esas tre bela e multanombra altra donacaji. 'Itaque' ni dicas a tu : havez plu milda mento, e respektiez tua domo pro ke ni esas tua hemala gastis sendita dal turbo di la Danaani, e ke ni deziras esar le maxim kara de tua amiki, inter omna Akhaiani.

Ed Akhillevs havante rapida pedi respondis a lu :

-Ho deala Aias Télamôniano, princo dil populi, to quon tu dicis esas saja, ma mea kordio plenigesas per iraco kande me pensas pri la Atréido qua insultegis me meze la Akhaiani, quale il agabus por desnobla persono. Irez do, e transmisez via mesaĵo. Me ne plus havos sucio pri la sangoza milito ante ke deala Hektôr, filiulo dil brava Priainos, esez arivinta til la tendi e la navi dil Myrmidoni, pos masakrir la Argiani ed incendiir lia navi. Lo esas avan mea tendo e mea nigra navo ke me retropulsos la furioza Hektôr fore de la pelmelo.

Ilu parolis tale. E singlu, sizinte profunda kupo, libacionis, pose li rivenis vers la navi, ed Odyssevs duktis li.

E Patroklos imperis a sua kompanuli ed anke a la servistini preparar rapide la dika lito di Phoinix. E, obediante ilu, eli preparis la lito, quale il imperis lo. Ed eli facis ico per feli di mutonini,

per kovrili e delikata texuri ek lino. E la oldulo kushis su, dum vartar la deala Eôs. Ed Akhillevs kushis su en la fundo di la bone konstruktita tendo, e, proxim lu, kushis su muliero quan il adduktis de Lesbos, nome la filiino di Phorbas, Diomèda havante bela vangi. E Patroklos kushis su en altra parto di la tendo, e, proxim ilu, kushis su la bela lphis quan donabis a lu la deala Akhillevs kande il kaptis la alta Skyros, citadelo di Enyeus.

E la senditi arivinte che la tendi dil Atréido, la filii dil Akhaiani, ofrante a li ora kupi, zelis pri li, ed ili questionis li. Lore, kom la unesma, la rejo di la homi, Agamemnôn, questionis li tale :

-Dicez a me, Odyssevs, tre digna de laudi, famoza gloriulo dil Akhaiani, kad ilu volas defensar la navi kontre la ardoroza flamo, o kad il refuzas,

konservinte sua iraco en sua kordio superba ?

E la pacienta e deal Odyssevs respondis a lu :

-Tre famoza Atréido Agamemnôn, rejo di la homi, ilu ne volas extingar sua iraco, ed il esas mem plu iracoza. Il refuzas tua donaci. Il konsilas a tu deliberar kun la cetera Argiani quale tu salvos la navi e la armeo dil Akhaiani. Ilu minacas, quik de l'unesma lumeti di Eôs, tranar a la maro ilua solida navi ; ed il exhortas la cetera Argiani retroirar a lia patrio, nam il dicas ke vi nultempe vidos la lasta dio dil alta Ilios, e ke Zevs, qua potente tondras, protektas ol per sua manui e plenigis olua popolo per granda audaco.

(Duro sequos)

TILL STRIGOSPEGULO

La duadek-e-nonesma rakonto

Dicas, quale Strigospegul' en Erpesvadeyo docas ad asno lektar en anciena psalmo-libro.

Strigospegul' tre intencis irar ad Erpesvadeyo, pos ke il facabis la ruzoza habilajo en Praha. Nome il timis, ke la Prahani poskuros il.

Kande do, il venis a Erpesvadeyo, ube anke esas remarkinde granda e famoza universitato, Strigospegul' anke en ta loko afishigis sua letri. E la dicipuli di la universitato, qui audabis multe parolar pri lua ruzaji, interkonsilis pri quo ili propozus ad il, por ke li ne experiencez ulo simila a to quon iti di Praha experiencis pro il, e por ke co ne finez shaminde. Nun ili rezolvis, ke li donez asno a Strigospegul' por ke il instruktez lu. Nome esas mult asni en Erpesvadeyo, olda e yuna. Ili sendis un por Strigospegul' e parolis a lu : "Maestro, vu afishigis interesantega letri, per qui vu anuncas ke vu volas docar lektado e skribado ad irga kreuro dum kurta tempo. Nun esas hike la sioruli dil universitato e li intencas donar a vu yuna asno por ke vu instruktez lu. Ka vu kredas esar apta anke intruktar lu?" Il dicis ke yes, ma ke il devas disponar kelka tempo, nam lu ya esas neracionoza e neprudenta kreuro. Pri to ili interkonsentis kun ilu por periodo di duadek yari.

Strigospegul' pensis: "De ni esas tri kozi. Se la rektoro mortos, me esos quita. Se ultempe me mortos, qua reprochos ulo a me? Se intertempe mea dicipulo mortos, me altrafoye esos quita." Ed ili aceptis ico. E li rezolvis spensar kinacent anciena skudi por ta skopo. De ta pekunioquanto, li de ante donis a lu kelka monetopeci ora.

Strigospegul' do aceptis l'asno e lojigis su en "Al Turmo", en la gasteyo, ube ye ta tempo esis stranja maestro. Il do komendis

stablo nur por sua dicipulo ed aquiris anciena psalmo-libro. Ita verkon lu pozis avan la bestio en la manjuyo. Ed inter omna folii lu pozis aveno. Icon la asno remarkeskis e turnis la folii hike ed ibe per sua bokego, pro la aveno. E kande lu fine ne plus trovis aveno inter la folii, lore lu vokis: "I-a, i-a". Kande Strigospegul' remarkis ico che la asno, lore il iris a la rektoro e parolis: "Sioro rektoro, kande vu volos vidar ulo quon mea dicipulo agas?" La rektoro parolis: "Kara maestro, ka lu ya aceptas la instrukto?" Strigospegul' parolis: "Lu havas extermezure bestiala temperamento, e me multe penadas instruktar lu. Tamen per granda esforcis e diligenteso me atingis, ke lu konocas e savas nomizar kelka literi e specale kelka vokali. Se vu volas do irar kun me, vu audos e vidos ico."

La honesta dicipulo do fastis dum la tota tempo til tri kloki posdimeze. Kande nun Strigospegul' venis kun la rektoro e kelka docisti, lore li pozis nova libro avan ilua dicipulo. Quik kande lu trovis ico en la manjotrogo, lu balde turnis la folii hike ed ibe, per serchar la aveno. Kande il trovis nulo, lu audigis per

lauta voco: “I-a, i-a!” Lore Strigospegul’ parolis: “Videz, kara sioro, la du vokali i e a, lu ja savas nun. Me esperas ke lu ankore progresos bone.”

Konseque la rektoro mortis kurta tempo pose. Plu tarde Strigospegul’ livis sua dicipulo e lasis lu irar,

adube lua naturo instigis lu irar. Seque Strigospegul’ departis kun la pekunio prepagita, ed il pensis: “Se tu igus saja la asni en Erpesvadeyo, ico postulus multa tempo di tua vivo.” Il anke certe ne prizis facar ico ed il do ne plus okupesis pri to.

(Duro sequos)

ATLANTIDA (Segun anciena lektolibro evanta de 1964)

Kad esas posibla aludar la misteriozega *Atlantida*, fantoma kontinento, od insulo vaganta e nekaptebla, sen parolar pri Platon? Certe no.

La mitologiale legendi sempre bersis la homi dil Antiqua Epoko ed “instigis a voyajo” la Greki prizanta aventuri e konquesti.

Koncernante l’arto krear miti e marveloza rakonti, Platon esis nekontestebla maestro. Lua imaginado (racionizita e nule “folia”) rakontigis da ilu la Historio kom idealisto, kredante ke revaji esis la realeso. Ilu sugestis e naskigis habile l’iluziono talamaniere ke lua sugestaji, tre logikoza, pokope konsideresis kom realesi historial. Advere, Platon volis ke lua miti havez etikala ed instruktiva valoro.

Depos la IVma yarcento ante nia ero til nia epoko, multa ciencozi probis saveskar to quo trovesis reale dop la misterio di Atlantida, olqua esis prosperanta insulo e konsiderata kom Orlando.

Inter li, la historiisto di nia tempo, J. Lucas-Dubreton, skribas: “En la kazo di Atlantida, exemple, esas certa ke per rakontar la vinko dal Athenana populani kontre la nekontebla armeo dil Atlantidani, Platon intencis prizentar a sua samlandani imajo dil vinko da Grekia kontre Persia; la mito esas por ilu

moyeno docar nemediate la patriotismo a sua samcivitani e montrar a li ke mikra populo nutrata per heroeso ed idealo povas rezistar vinkoze a Stato multe plu forta kam lu. To quo esas remarkinda, lo esas la fakto ke ca historio, kreita da Platon dum la IVma yarcento ante Kristo, havis por la futuro efekto konkreta: ol produktis la deskovro o la rideskovro di nova landi. Ol pleis la rolo di stimulivo, realigis la serchado por insuli en la vasteso dil oceani; e singlafoye kande la homi kredis kaptir la marveloza lando Atlantida, la legendo risaltis, plurichigita per nova vivo...”

Se ni mantenas kom prezenta en nia mento ke volkanala fenomeni natural produktis la desaparo, al fundo dil mari, di kontinenti e posibligis ad altra suli riacensar de la surface dil oceani, lo semblas esar sencoza grantar kelka kredito a l'existo di ta anciena lando, Atlantida, dronesinta konseque di kataklismo, 2.500 yari ante nun... o mem plu multa tempo ante lore.

Fakte, segun geologiisti di nia epoko, Atlantida esus la memorajo koncernante vasta kontinento desaparinta en la Atlantika oceano, weste de Gibraltar, e di qua la insuli *Acori*, *Madeira* e *Kanarii* esus la restaji.

Olim, la marstretajo di Gibraltar e la aquo cirkondanta lu nomizesis dal Greki *la Koloni di Herakles*.

En ca regiono, existis, onu dicas, grandega insulo nomizita *Atlantis*, o *Poséïdones*.

Ita vasta insulo cirkondesis da plu mikra insuli, qui, ye lia sudestala punto, esis vicina di kontinento.

Ula personi volis lokizar Atlantida en la nuna Nigra Maro (*Pontus Euxinus*), an la litoro di qua esis la landi dil populi *Kimmeriani*, dum la VIIma yarcento ante nia ero. Ita hipotezo generale refutesis dal ciencisti. Segun li, Atlantida prefere jacabus en *Syrtis*, t.e. en la gulfo di Gabès ed alonge la marbordo Tuniziana. Esis ibe maro antiqua nomizita *Tritoneides* (segun la surnomo donita ad Athena). Ita maro interkontaktis kun plu granda maro, olqua parkovris tota Sahara, e pose, "per serio de depresuri", rajuntis l'aquo dil Atlantika oceano cirkondanta la insuli Kanarii.

Pro co, la montala kateno Atlas formacis do insulo cirkondata per mikra mari interna.

Geologiisti ed exploristi trovinte konkreti e marala restaji celata en la sablo di Sahara, la hipotezo di Atlantida situata en Syrtis semblas esar maxim sustenebla.

Qua povas savar lo? Morge, forsan, nia moderna ciencisti trovos fine la klefo dil misterio di Atlantida, fantoma insulo, magiala lando e fonto de revaji.

(Artiklo da HENRI ISELIN)

Lawrence di Arabia

En la Inferno dil sablo

Publikigita sisadek-e-un yari ante nun, ita fresko igis nemortiva la epikajo da oficiro Britaniana engajinta su kom soldato lor la milito di 1914-1918 meze la dezerti di Arabia. Ico esis epika destino por projeto qua anke esis sama: vunduri, infernala filmifado, sablo neferma... Ita filmifado kalvariatra genitis maestro-verko.

Pos la fino dil Duesma Mondo-milito, Hollywood ne juas paco. La cinemo vidas aparar nov enemiko: la televiziono. En 1953, ca aparato ja konquestis triimo de la Usana hemi. E pokope, la cinemo-chambri vakueskas...

La respondanta atako ne tardeskas. Lo esas la tempo dil "CinemaScope" e di la "Panavision", t.e. du procedi qui ofras panoramal imajo, multe plu impresanta kam olta dil mikra skreno televizional. La triumfo di filmi tre spektaklatra quale *Duadek Mil Leugi* sub la mari* e *Ben Hur* igas justesar la filmlaboreyi. *La Ponto dil rivero Kwai* obtenas 7 "Oscar"-premii en 1958.

Tote naturale, lua du kreinti, la film-produkteroj Sam Spiegel e la film-realigero David Lean probas iterar ta experimento. Ma oportas deskovrar temo sate epika por seduktar la turbi. Li trovas ol balde en la persono di Thomas Edward Lawrence, Angla oficiro ed experto pri la Araba mondo, qua sucesis unionar la Beduini dil dezerto kontre la Turki, federiti dil Germani. Omno esas ibe: exotikeso, heroeso, nobla skopo e tumulti di la Historio. La koncernata viro, cetere, havis la bon ideo facar la detaloza naraco pri co

en autobiografio kruda, nome *La Sep Pilastris dil sajeso*. Suficas do komprar la yuri di ol. Lo esas efektigita en 1959 kande Arnold, la juniora fratulo di Lawrence, aceptas vendar oli po la rekorda pekunioquanto 22.500 £ (600.000 € di nun). Po tala preco, la filmo-produktanti havas kompleta libereso por chanjar la titulo, considerata kom tro pompoza ed ol divenas *Lawrence di Arabia*. Tote simple. Kontraste, organizar filmifado koncernante ita eventiplena destino konstatesas rapide kom plu desfacila.

Riskoza distributo

La unesma cenaristo qua entraprezis lo produktas versiono havante 400 pagini! Tro longa. E precipue, ne suficante romanatra. Nome, Lawrence havas sua obskura latero (acesi di foleso, inklineso a suocido, homeosexualeso...), quan la filmisti volas irgakuste eludar. On engajas, konseque, nova cenaristo, qua livras plu konsentiva portreto dil heroulo. La rolo propozesis a Marlon Brando qua preferas signatar kontrato por *La Sedicianti di Bounty*. Segun konsilo da Katharine Hepburn, la filmifisti kontaktas lore Peter O'Toole. Ita Irlandana aktoro tamen havas nul

experienco koncerne la cinema-arto: ilu pleas nur en teatro. La intenseso e mem la magnetismo per qui ilu pleas Hamlet o Macbeth, impresas tamen la film-realigero David Lean. Por konvinkar ilu, O'Toole tintas a su la hari, brunigas sua karnaciono e vestizas su per Araba kostumo. La similesa estas astonanta! Ne plus estas dubito, ĉar rolo estas fitanta por ilu.

En la skopo enkarnigar Ali, "sheriff" di Al Mekka, la filmifisti selektas unesme Alain Delon! Ico estas komercala decido – il ĵus triumfis en la filmo *Plena Suno* – mem se oni devas sakrifiki la versimilesa. Ma ili ne estas libera pro ke ili havas alia obligesi profesional. La filmo-produktanti lore entreprenas konversado por interkonsento kun Maurice Ronet, l'altra stelulo di *Plena Suno*, ne multe plu kredinda kom Beduino! Ne importas, ili invitas veni a Jordania por ceno-probi dum olkui David Lean intelektas ke "aŭtentika Arabo" estas nekareebla por reprezenti tala persono. Lo estas do Omar Sharif, ĵa stelulo en Proksima-Oriento, ĉu selektasas.

La filmifisti estas plu sagaca por trovi l'altra klefaro rolo di tiu historio, Abu Tayi, audacoza tribestro: oni atribuas al Anthony Quinn. Pro lia aspekto di eternal kombatanto e lia Mexikana origino, li dicita aktoro havas nula desfacileso por konsideras kom Beduino. Pruvo pri tio, lia arivo sur la filmoceno, en la dezerto, dum ke li ekiras post fardizo, vestizachita per artficala barbo e falsa nazo, Araba figuranti kredas ke li estas la vera Abu Tayi! Segun l'agnosko da omni, la filmifado ĉu vojaĝis la labor-

esquado de Jordania til Maroko, traŭrinte Hispania, estas vera inferno. Quik de la unesma agi dil filmifado, David Lean abandonas sian kamero dum mayo 1961, meze la dezerto Jordanian.

La dezerto, desfavoroza dekoruro

Peter O' Toole estas ĵa surloke depos un monato, t.e. dum la tempo lerni acensar sur kamelo. Ma la laboro duras esar kalvario kande ili kavalkas sur sia animalo, ĉu estas invadita da pulci e tilextreme varmigitas pro temperaturo je 50°... Kande la aktoro decensas de li, ili havas kruri sangizita pro ke ili estas tormentata per pruriti, ed okuli brulata per la blindiganta lumo. Questionata pri ĉu experienco,

O'Toole konfesos plu tarde: "Me abominis ico". Tamen la esquado laboris por filmifado nur inter 8 klocki e 11 klocki, en la skopo eviti

netolerebla varmeso. Ico estas apene suficanta, mem dum la aŭro, la kamero divenas tro varma! Oportas provizi singla aparato por parasuno e lokizar, post irga ceno, la bobini en frigorizanta kamiono! Sen oblivi la sablo... Malgre la beleco di sia ondifanta duno, oni krasizas la labor-instrumenti, devastas omni kande estas irga vento e kelkafoje reveleas esar neferma, do danjeroza. Lia ceno, filmifanti ed aktori apene evitas glutesar en la dezerto.

Fortunoze, pos l'inferno dil sablo, lo esas la paradizo dil cinemo-chambri qua vartas David Lean. Quik kande ol publikigesas, dum la vintro 1962, *Lawrence di Arabia* entuziasmigas nia planeto (3 milion spektanti en Francia), ed ito propulsas Omar Sharif e Peter O'Toole a la rango di

steluli, ante kaptar 7 "Oscar"-premi, inter li olti dil maxim bona filmo e dil maxim bona film-produkto, ma anke dil maxim bona muziko, verko da ula Maurice Jarre, tillore nekonocata Franco, ma qua plu tarde havos brilantega kariero.

(Segun artiklo da Paul LAPAQUE en Les Veillées des Chaumières)

La ludili di Bertrand

Bertrand esis povra infanto. Mario, di qua la genitori esis richa, montris a lu sua omna ludili, e Bertrand grande admiris oli.

"Lo esas tua foyo ,nun, dicis Mario, montrez a me tua havaji.

-Mea havaji? Yes, volunte."

Bertrand eniras sua chambro, iras adsub sua lito, prenas de ta loko anciena buxo kartona, sideskas sursule, pozas la buxo sur sua genui ed apertas ol.

Esis ibe omnaspeca kozi: anciena butoni, mikra taso fendita, la roto di kanono e la tubo di pistolo, kuniklo kustinte triadek centimi. Globeti esis lokizita en la taso.

"Kompatinda Bertrand, pensis Mario; pose il ekiris imperinte Bertrand: vartez me!"

Il retrovenis balde, portante kavaletto a qua mankis nur la kaudo ed un orelo.

"Me donas ol a tu, lu dicis, pozez lu kun lo cetera."

Bertrand, havante reda vangi pro plezuro, staceskis e pose, jentile, il presis sua brakio cirkum la kolo di Mario e kisis ilu.

(Segun P. PERRAULT)

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : [En 1943, gespozi iras a la hemo di oldega mortanta onklulo qua naracas a li sua stranjega vivo La yuna gespozi admiras la sereneso dil adepti di la antiqua kulto druidala, di qua la onklo esas membro, opoze al transpaso di un de li. Pose, li promenadas en foresto e renkontras stranja persono. Plu tarde, li retrovenas al chambro di lia onklulo qua volas dicar importante kozi a li. Pro ke il indijas forteso, il instigas sua nevulo lektar kayero redaktita da il. La dicita nevulo informesas pri la renkonto di lua onklo kun la futura Napoléon III e pri la preparo dil eskapo sucesoza da ca princo de lua karcero, same kam pri la neprevidita mariajo di ca onklo. Ma il subite invitesas adirar la chambro di lua transpasanta onklulo ed kun lua spozino lu asistas la departo di lua oldega parento same kam la funero.]

L'Arkidruido, havante sua palmi levata vers la Cielo lore psalmodiis:

“Bonfacanta Spiriti ed Anmi dil Kelti

Voluntez aceptar la helpo da nia brakii e da nia Fortesi

Por ke Oli esez harmonioza kun via Inteligentesi.

Voluntez guidar ni, helpar ni, konsilar ni

Por ke per nia unionita esforci

Rinaskez Patrio plu bela,

En qua vivos eterne l'Anmi dil Kelti

Sub la lumo di la Nekreito”

Tainstante, per signo dal mastro dil Rituario, ni koaktis ni ipsa decensar la transpasinto aden lua lastega hemo...

Kande ico efektigesis, patro Jacques invitis me decensar adibe meafoye...E, pro ke me regardis ilu kun astonego...il adjuntis:

-Kad onu ne dicis a vu ke lo esas vu qua “respondos” por vua onklulo?

-Respondar...a quo?

-Ho! Jean obliviis dicar lo a vu!... Ma lo esas la rituo: la parento o nominata heredanto decensas aden la tombo e respondas – por la mortinto – a la lasta questioni...Irez sen timo, mea filiulo, vu respondos segun vua kordio...e segun l'Inspiro qua donesos a vu...

Me vere kredas ke me pagabus tre chere lore por evitar ta korveo!...ma kad me povis agar ico sen skandaligar?...

Per lia kordi, Courier e Philippe decensis me aden la tombo...apud la mortinto!

Me audis l'oficianto rimemorigar la fakti dil vivo di la transpasinto, pose ilu lektis la evangelio di Lazaros, parolis pri la rienkarnigi qui devas duktar etapope la maxim humila kreuro konocar la blanka Lumo dil suprega Savo...

Lo esas lore ke il pozis la questioni ritual a qui me mustis responder... en la tombo, e por la mortinto sidanta proxim me.

“Druido Bod Koad: ka tu livis ca vivo en la paco?”

Mea voco sufokis por respondar, e me artikulis penoze:

-Yes, me finis mea vivo quale me volis lo – cirkondata per mea amiki.

“Druido Bod Koad: Ka tu havas kelka rekomendi por ni?”

Itafoye, lo esas pro ke me esis incitata per sentimento klare extera a me – l’inspiro pri qua parolabis a me patro Jacques - ke me *audis me* respondar:

-Me deziras ke la laboro quan me entreprenis e quan me ne povis parfinar exekutesez da ti quin me nominis.

“Druido Bod Koad: ka tu intencas rivenor uladie inter ni o ka tu trovis la Lumo di Gwenwed?”

Ed esis altra persono kam me, qua, per mea voco, klameskis:

-Me ne arivis al Perfekta konoco di la Lumo. Uladie me rivenos por suprega espruvigo.

-Lo esez tale! ke la cielala Potenti askoltez tu.

“Druido Bod Koad, ekirez la tombo!”

Courier, Philippe e nekonocato lore hisis me adexter la malauguroza truo...Plu tarde on dicis a me ke me esis tam pala kam la mortinto kam me akompanabis!

E dum ke la tri viri lansis ligno-bloki adsur la masonita tombo, Patro Jean pronuncis:

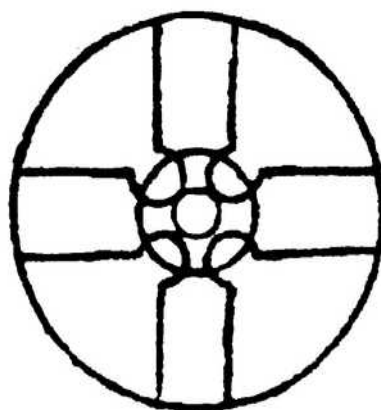
“Nia Patro, qua esas en la cielo,...

“Liberigez ni de la Morto, nam Vu esas la Vereso, la Potenteso e la Glorio, qua vivas e regnas en Omna Yarcenti”, respondis l’asistantaro.

Singlu suafoye venis por benedikar la tombo e jetar shoveledo de tero, cirkum yuna planto querka quan mantenis la manuo tremanta dil olda Henri. Nur, ica arboro simbolal, de nun signizos la sepulturo di Louis Futaies, druido Bod Koad.

(Duro sequos) Tradukita de libro redaktita da Paul Bouchet – *Inter-Kelta Arkidruido*

MCLXXXIV

1184

LA FRANCA REVOLUCIONO

Ni kushez li sur ica liteti. Nun, ni mustas ekirigar la tempo-navo.

Ni shovez ol til la ekireyo, sen startar la motori !

Yes, lia bruiso alarmus la gardisti dil Infernala Barilo.

Fortunoze la nokto esas nigra. Ni flugeskos sen vekigar l'atenco, e quaze simpla aviacilo nia aparato duktos ni ad Bretonia.

Adavane !

Tam balde kam desaparís l'efekti dil ploriga gaso, la gardisti dil Infernal barilo

precipitis su sur la traci dil misterioza veturo.

Ol fugis ad ica direccio-

Yen ol...abandonita apud ca pordo qua duktas al katakombi !

Probable la persequata reakciemi sendis ca vapore en nia okuli...Li probable refujis en la tuneli. Ni mustas durar persequar li !

La gardisti dil Conciergerie-karcero esis perplexa...

Me ne komprenas ! pos blindigir ni per ula acido li forfugas en veturo qua vartis li !...l'inquesto devus explikar ca enigmato...

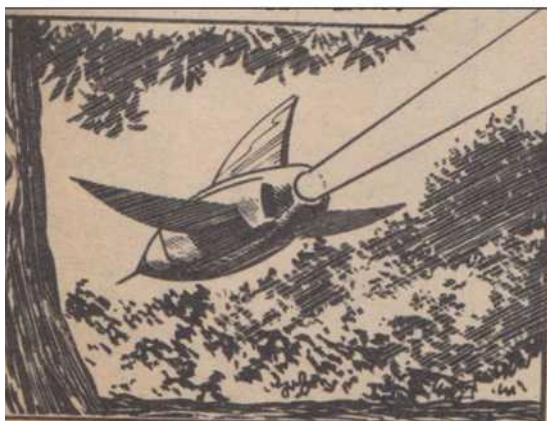
Ma l'inquesto klarigas nulo. E amba komplici :

Ni mem ne suspektosis...

E 25 ora peco por singlu esas bela sumo.

Un horo suficas al rapida tempo-navo por atingar Bretonia, ube la piloto terpozas su meze di foresto.

Me reguligis la tempo-motoro por ke nia voyajo finez ok dii plu tarde kam en la realeso ! Me ne povas dicar al voyajeri ke la 500 kilometri Paris-Bretonia eventis dum apene un horo.

Li drinkis la dormigilo e ja dormas...esis nekareebila pro ke ni ne povas dicar a li la vereso, ni anke ne povas parolar pri la tempo-navo.

Evidente li ne kredus ni !

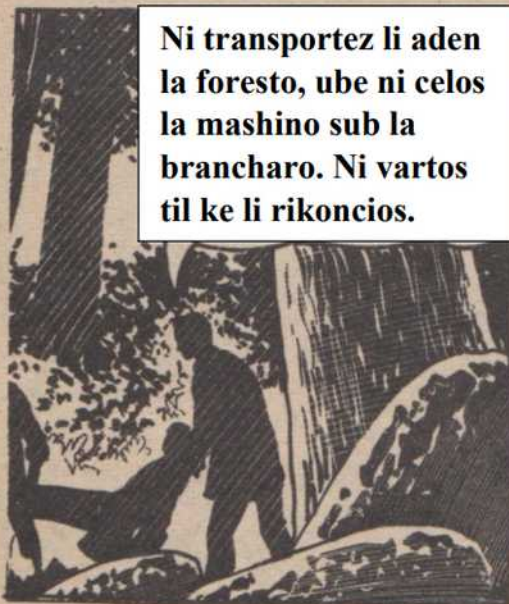
Ni transportez li aden la foresto, ube ni celos la mashino sub la brancharo. Ni vartos til ke li rikoncios.

Frue matine, kande la dormanti

vekis...

Tandem vi plu bone standas, ma vi multe desquietigis ni !

Quo eventis do ?

Probable fatigegita dal multa dolorigiva eventis vi dormis dum la tota voyajo Paris-Bretonia, qua eventis nokte en nia veturo dum un semano tra multa danjeri. Ne esis posiblas vekigar vi. Ni multe pavoris.

Ni esas en Bretonia, en Auray, lore ni irez al kastelo di nia amiko Brézenec !

Kara mia, me prezentas a vu familio Francis, homonimi ek Lyon forsan parenti. Danke li ni povis eskapar ek la Conciergerie-karcero.

Vi eskapis do la gilotino, brave ! Vi arivas en la justa instanto, pro ke sub l'impero da Stofflet e Cadoudal ni organizas revolto e vi partoprenas !

No, Brézenec ! Me deploras la sangifanta ecesi dil revoluciono ma me prizas olua jeneroza idealo pri yusteso, egaleso e frateso. Mea filio engajis su kom soldato e me ne batalios kontre la Franca Republiko.

E vi siori ?
Quon vi opinionas ?

Anke no. Importesas altra taski, quin ni ne povas revelar. Ni joyas, ke ni savis vua amiki, ma permesez, ke ni prenez konjedo !

To esez ! Misfidez la foresto dum ke vi foriros de la kastelo, olu ne esas sekura republikana soldati chasas obstineme royalista rebeli !

Adio do !

Ankore danko ...e bona fortune !

30

Ica libro prizentas l'antologio dil revui "Letro Internaciona" e "Kuriero Internaciona". La lasta revuo remplasis l'unesma. Amba revui esas redaktita od redaktata tote en l'auxiliara linguo Ido da Jean Martignon, Francia.

Interesiva loko por nova verki literatural en Ido esas la pagino : <http://www.ido.li/>

BLOGI

Listo segun alfabetal ordino :

Alciono

<http://alciono.blogspot.com/>

Antonio Martinez

<http://haikuido.blogspot.com/>

Bebson Hochfeld

[http:// www.ipernity.com/home/bebson](http://www.ipernity.com/home/bebson)

Jean Martignon

<http://royalist-ido.blogspot.com/>

Jose Cossio

<http://www.ipernity.com/home/idosonora>

Lenadi Mucina

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list?user=orgrx1gw80gmh>

Parolez Ido

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list>

Thomas Schmidt
<http://www.ipernity.com/home/93650>

Tiberio Madonna

<http://lingletr.blogspot.com/>

Forsan ica listo ne esas exhaustiva e se altra Idisti redaktas blogo, li voluntes informar me pri co, por ke me publikigez la retala adreso di lia blogo.

«FACEBOOK»-I

Mea propra «facebook» esas Jean Martignon
:<http://www.facebook.com/profile.php?id=100000602493096>

Existas anke (inter altri)

Idisti

Bebson Hochfeld

Interlinguo (Linguo Internaciona di la Delegaciono)

Ido-Germania

Ido-Bigoteso

REVUI e LIBRI

Altra revueti kam KURIERO INTERNACIONA esas la precipua revuo di nia movado PROGRESO e la revueto dil Germana Ido-Societo nome IDO-SALUTO.

Editorio Krayono qua publikigis ne longatempe ante nun la prestiĝoza interretala revuo ADAVANE ! kontenas anke komenco di libraro virtuala kun kelka Idala libri enretigita ye la sequanta adreso <www.publikaji.tk>.

Ultre lo, on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapera edituro che la suba interretala loko :

<http://www.kuriero.internaciona.ido.li>.

Esas mencioninda ke la forumo <idoespanyol> kontenas fako pri arkivi ube on povas trovar altra libri di nia literaturo en nia linguo. La ULI havas simile reto-pagino kun virtuala biblioteko. Ol povas trovesar ye la suba adreso :

<<http://www.literaturo.ido.li/>>

VIDEO-KONFERO : Por vidar ed askoltar Idisti singlasemane :

<https://meet.jit.si/KonferoporIdistaro>

KONTENAJO

Vorto dal redaktero.....	01
Listo de utila vorti.....	02
Ivain o la kavaliero kun leono.....	09
Un jorno en Andora (da Robert Pontnau).....	11
Frontierala paseyo e tunelo inter Arjentinia e Chili (Joao Xavier Santos).....	16
Lydie Salvayre, la psikiatriistino diveninta skriptistino.....	19
Tao-Te-King.....	22
Sioro Vento e Siorino Pluvo.....	23
Nia poeziala angulo.....	25
L'Iliado da Homeros.....	26
Till Strigospegulo.....	28
Atlantida.....	29
Lawrence di Arabia	31
La ludili di Bertrand.....	34
La misterio dil obliviata vilajeto.....	35
La Franca revoluciono (tradukita da Robert Pontnau).....	37
Informi diversa.....	41